

Pekka Levonen

Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka

Seikkailu Noitakivellä

Opinnäytetyö

Syksy 2009

Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Maaseutuympäristö

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki
Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto: Maaseutuympäristö

Tekijä: Levonen Pekka

Työn nimi: Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka

Ohjaaja: Uusi-Laitila Irma, Humalainen Pirjo

Vuosi: 2009

Sivumäärä: 36

Liitteiden lukumäärä: 2

Ympäristö- ja luontokasvatuksella on monia termejä, mutta yhteinen päämäärä. Keskustelu termeistä ei ole niinkään tärkeää, vaan itse toiminta jota tehdään ympäristön eteen. Ympäristökasvatuksen tulee olla kasvatuksellista toimintaa, joka tukee elinikäistä oppimista. Myös seikkailukasvatuksella voidaan luoda lapsille ja nuorille mielekästä tekemistä ja samalla estetään luonnosta vieraantumista. Hyvä luontosuhde rakentuu nuorena koetuista hyvistä kokemuksista. Luonto oppimisympäristönä on jo sinällään positiivinen kokemus monelle nykynuorelle.

Ilmajoen kunnan esiopetukselle ja päivähoidolle lähettämälläni luonto- ja ympäristökasvatuskyselyllä halusin selvittää, mitä Sedu voisi tarjota Ilmajoen esiopetukselle. Saatujen vastausten perusteella päätin tehdä Luoman kulttuuripaikka-hankkeen kanssa yhteistyönä lapsille ja nuorille suunnatun ”Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka”- luokkaretken. Siinä yhdistettiin seikkailua, ympäristökasvatusta ja kulttuuria osaksi maalaiselämää. Tapahtuma rakentui Ilmajoelta lähtöisin olevien kirjailija Katri Tapolan ja kuvittaja Virpi Talvitien kirjoittamien lastenkirjojen pohjalta opistonmäkeen. ”Konnanmontulle hyvä kyyti”, ”Kivikauppaa ja ketunleipiä” sekä ”Jälkiä lumessa” -lastenkirjojen tarinoista muodostettiin oppilaitosten yhteistyönä luokkaretkitapahtuma. Kolmipäiväiseen tapahtumaan osallistui yli 400 lähialueen lasta ja nuorta.

Luokkaretkitapahtuman osaksi tekemäni ”Noitakiven seikkailu” oli seikkailupainotteinen ohjattu luontoretki lähimetsään, joka pohjautui osaksi Katri Tapolan lastenkirjoihin. Seikkailun ja luonnossa liikkumisen lisäksi luontoretkellä pääsi tutustumaan lähiluonnon kasveihin sekä ratkomaan visaisia luontoaiheisiä tehtäviä.

Avainsanat: Ympäristökasvatus, luontokasvatus, kestäväkehityksen kasvatus, seikkailukasvatus, esiopetus.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Ilmajoki School of Agriculture and Forestry
Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises
Specialisation: Environmental and Rural Enterprises

Author: Levonen Pekka

Title of thesis: Adventure is never far away

Supervisors: Uusi-Laitila Irma, Humalainen Pirjo

Year: 2009

Number of pages: 36

Number of appendices: 2

Environmental and nature education is something that is referred to using various terms, but the objectives of these terms are similar. Hence the discussion about the terms themselves is less important than the actions that are taken for the environment. Environmental education should support lifelong learning. Adventure activities can also be applied in order to provide a meaningful experience in projects for children and young people. These environmental projects also prevent their alienation from nature. A good relationship with nature is founded upon positive experiences which can be gathered already at a very young age. Nature as a learning environment is already a positive experience for many young people.

A questionnaire for the primary education providers of Ilmajoki Township was sent in order to discover what Sedu could offer for basic education. Based on the answers received, a field trip entitled "Adventure is never far away" (Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka) was created in cooperation with the Luoman kulttuuri- paikka project. The field trip combined aspects of adventure with environmental education and countryside way of life.

The three day guided adventure nature trip called "Noitakiven seikkailu" was based upon stories in three children's books *Konnanmontulle hyvä kyyti*, *Kivi-kauppaa ja ketunleipiä* and *Jälkiä lumessa*, whose author Katri Tapola and illustrator Virpi Talvitie are both Ilmajoki born. Besides the adventurous aspects and outdoor life the trip also included quizzes about nature and learning about the local flora. Over 400 children and young people took part in the field trip created in cooperation with local educational establishments. The event took place at Opistonmäki in Ilmajoki.

Keywords: Environment education, nature education, sustainable development education, adventure education, primary education.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
JOHDANTO	6
1 TARVITAANKO YMPÄRISTÖKASVATUSTA?	7
1.1 Ympäristökasvatuksen historia.....	7
1.2 Ympäristö, luonto vai luonnonympäristö?.....	8
1.3 Kasvatus	9
1.4 Ympäristökasvatus vai kestäväkehityksen kasvatus?	9
1.5 Mitä on seikkailukasvatus?.....	10
2 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN TEORIA.....	12
2.1 Jerosen ja Kaikkosen talomalli	12
2.2 Lasten ympäristökasvatus.....	13
2.3 Kansallinen strategia YK:n kestävä kehitystä edistävään koulutukseen .	14
2.4 Ympäristökasvatusselvitys Etelä-Pohjanmaan perusasteilla.....	15
2.5 Ympäristö- ja luonnontieto esiopetuksessa	15
3 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KYSELY	17
3.1 Toteutetaanko päiväkodissanne luonto- ja ympäristökasvatusta?	17
3.2 Oletteko käyneet koulutilan tutustumispäivillä?	18
3.3 Mitä Sedu voisi tarjota luonto / ympäristökasvatuksen tueksi?.....	18
3.4 Mitä mahdollisia hankaluuksia näette yhteistyön esteeksi?.....	19
3.5 Mitä meidän tulisi ottaa suunnittelussa huomioon?	19
4 SEIKKAILUUN EI KOSKAAN OLE PITKÄ MATKA	20
4.1 Taistelu noitakivestä.....	20
4.2 Noitakiven seikkailu.....	21
4.2.1 Kuvasuunnistus.....	22
4.2.2 Puun iän laskeminen.....	23
4.2.3 Noitakivi	24
4.2.4 Eriväriset puukiekot.....	24
4.2.5 Hämähäkinverkko	26
4.2.6 Metsälabyrintti	27

4.2.7 Kasvien ja puiden tunnistus	28
4.2.8 Purkin sisällön tunnistelu	29
4.2.9 Zetor- kuljetus, koulutilan eläimet ja koneet	30
4.3 Tapahtuman yhteenveto.....	32
4.4 Palaute luokkaretkitapahtumasta 27- 29.4.2009	33
4.4.1 Vastasiko päivä odotuksianne?.....	33
4.4.2 Mikä oli päivän parasta antia?.....	33
4.4.3 Oletko halukas osallistumaan luokkaretkitapahtumaan?	33
4.4.4 Ruusuja / risuja / kehittämisehdotuksia	34
5 POHDINTAA	35
LÄHTEET.....	37
LIITTEET	

JOHDANTO

Ensimmäisessä osassa työtäni käsittelen ympäristökasvatuksen teoriaa. Ympäristökasvatus, luontokasvatus tai kestävän kehityksen kasvatus ovat hyvän asian erilaisia painotuksia, joille yhteistä on ympäristöstä ja luonnon tilasta välittäminen. Lasten ja nuorten luonnontuntemus ovat heikentyneet vuosi vuodelta. Arja Kaasisen kasvatustieteen väitöskirja, ”Kasvilajien tunnistaminen, oppiminen ja opettaminen yleissivistävän koulutuksen näkökulmasta”, nostaa esiin ongelman, jonka olen havainnut myös toisen asteen opetuksessa. Kaikilla luokka-asteilla tunnustetaan luonnonkasvilajeja heikosti. Lajintuntemus paranee iän myötä, mutta esiopetuksessa rakennetaan kiinnostus ympäristö- ja luonnontietoon. Halu vaikuttaa ympäristön tilaan lähtee pienten asioiden huomaamisesta. Lapsena koetuilla hyvillä seikkailu- ja luontokokemuksilla rakennetaan hyvä luontosuhde, joka kestää läpi elämän.

Työni toisessa osassa olen ympäristökasvatuksen kyselyllä selvittänyt Ilmajoen kunnan esiopetuksen ja päivähoidon yhteistyötarvetta Seinäjoen Koulutuskeskus Ilmajoki, Ilmajoentien eli Sedun kanssa. Saatujen vastausten perusteella päätin tehdä opinnäytetyöni osaksi hanketta, joka hyödynsi lähialueen kolmen oppilaitoksen ja kyläseuran voimavaroja. Luomankylän kyläseura lähti innokkaasti Maija-Liisa Mäkirannan johdolla valmistelemaan hanketta. Hankevetäjä Pirjo Humalaisen luotsaaman Luoman kulttuuripaikka- hankkeen avustuksella tarjottiin lapsille ja nuorille erilainen luokkaretkitapahtuma.

Kolmannessa osassa käsittelen hankkeen järjestämää ”Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka”- luokkaretkitapahtumaa. Luokkaretki tapahtuman osaksi tekemäni opinnäytetyön toiminnallinen osuus ”Seikkailu noitakivellä” oli seikkailupainotteinen ohjattu luontoretki lähimetsään. Seikkailun ja luonnossa liikkumisen lisäksi luontoretkellä pääsi tutustumaan lähiluonnon kasveihin sekä ratkomaan visaisia luontoaiheisia tehtäviä.

1 TARVITAANKO YMPÄRISTÖKASVATUSTA?

Meidän vaikutuksemme maapallon ekosysteemin on ratkaisevaa. Tekemisemme ja tekemättä jättämisemme vaikuttavat ratkaisevasti siihen, millaisen maapallon me jätämme lapsillemme. Sadassa vuodessa ihminen on saattanut maapallon sellaiseen tilaan, että toipumiseen menee tuhansia vuosia. Ihmisten siirtyessä asumaan taajamiin ei kosketus luontoon ole enää itsestäänselvyys. Lasten ja nuorten siteet maaseutuun ja maatalouteen ovat löytyneet. Maito ja ruoka haetaan kau-pasta, lämpöä riittää ja roskat häviävät itsekseen. Virtuaalisuus on korvannut kokemuksellisuuden, ja ihmissuhteetkin hoidetaan teknisesti. (Risku-Norja 2007, 7.)

Luonnosta vieraantuminen vieraannuttaa elämän perusedellytyksistä. Elämä neljän seinän sisällä ja erilaiset mediat ovat korvanneet suoran kosketuksen luontoon. Yhteiskunnan arvot ja asenteet ovat liiaksi rahan ja tavaran vallassa. Jos kaiken toiminnan tarkoitus on ihmisen vaurauden lisääminen, luonnolla ei enää ole mitään itseisarvoa, vaan pelkkä käyttöarvo. Luonto on kauppatavaraa, jolla osoitetaan valistuneisuutta, asemaa ja varallisuutta. Ostamalla ympäristöystävällisiä tuotteita puhdistetaan myös omaatuntoa. (Nykänen 1992, 9.)

Tehokkain tapa toteuttaa ympäristökasvatusta on kasvattaa uusi sukupolvi, joka entistä paremmin hyväksyy tavoitteet osaksi arvomaailmaansa ja toimintatapaansa. Nykylasten ja -nuorten ympäristötietämyksen lisäämisellä vaikutetaan parhaiten tulevaisuuteen, ovathan he tulevaisuuden päättäjiä. (Risku-Norja 2007, 57.)

1.1 Ympäristökasvatuksen historia

Ympäristöasioiden tärkeänä kansainvälisenä herättäjänä voidaan pitää Rachel Carsonin (1963) kirjaa ”Äänetön kevät”. Carson toi kirjassaan suuren yleisön tietoisuuteen DDT:n vaarallisuuden. Kirjan saaman suuren huomion vaikutuksesta alettiin järjestää kansainvälisiä ympäristökokouksia. YK Järjesti Tukholman kokouksen vuonna 1971. Kokouksessa käynnistettiin kansainvälinen ympäristökasvatuksen ohjelma, jonka tavoitteina oli selvittää ohjelman tavoitteet ja sisältö. Ohjel-

man ensimmäisen ohjelmakauden päättäjäsissä vuonna 1977 järjestetyssä Tbilisin kansainvälisessä konferenssissa julkaistiin ympäristökasvatuksen tavoitteet, jotka ovat ajankohtaisia vieläkin. (Wolf 2004,18; Lahti 2000, 211.)

YK:n ympäristökonferenssissa Tbilisissä vuonna 1977 hyväksyttiin seuraavat ympäristökasvatuksen tavoitteet:

1. Kasvattaa selvään tietoisuuteen ja huoleen taloudellisten, sosiaalisten, poliittisten ja ekologisten tekijöiden riippuvuudesta toisistaan kaupunki- ja maalaisympäristössä.

2. Mahdollistaa jokaiselle ihmiselle sellaisten tietojen, arvojen, asenteiden, sitoutumisen ja taitojen saaminen, joita tarvitaan ympäristön suojeluun ja parantamiseen.

3. Luoda yksilöille, ryhmille ja koko yhteiskunnalle uusia ympäristöön liittyviä toimintamalleja.

(Suomennos: Wolff, 2004,19.)

1.2 Ympäristö, luonto vai luonnonympäristö?

Ympäristö on yksilöä ympäröivän fyysisen ja sosiaalisen todellisuuden muodostama kokonaisuus, joka sisältää ympäristön ekologisen ja inhimillisen ulottuvuuden. Yksilö on ympäristön aktiivinen toimija, joka on jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristön eri ulottuvuuksien kanssa. Fyysiseen ympäristöön kuuluvat sekä luonnon- että rakennetut ympäristöt. Sosiaalinen ympäristö muodostuu ihmisistä ja yhteisöistä. Inhimillisellä ympäristöllä tarkoitetaan ympäristön kulttuurista ja yhteiskunnallista ulottuvuutta. Ekologiseksi ympäristöksi kutsutaan luonnonlakien ja ilmiöiden alaisia tekijöitä, ja siksi sitä voidaan kutsua luonnoksi. (Heinonen 2008, 16.) Arkikielessä ympäristö ymmärretään nimenomaan luonnonympäristönä (Willamo 2004, 37). Luontosuhteen pohdinta luo pohjan ympäristösuhteelle ja ympäristökasvatukselle laajemminkin. Ensisijainen tavoite on saada ihmiset ajattelemaan ja kokemaan itsensä osana luontoa. Omakohtaiset kokemukset helpottavat vastuullisuuden kasvua. (Koski-Lammi 2008, 7.)

1.3 Kasvatus

Kasvatus on monimerkityksinen käsite, jolle löytyy monia erilaisia määritelmiä. Kasvatus voi olla kasvamaan saattamista, yhteisöön sosiaalistamista tai oppimaan opettamista jne. Kasvatus mielletään usein koulutukseksi tai opetuksiksi. (Heinonen 1989, 273.) Ympäristökasvatuksen kasvatuksen määritelmäksi sopii mielestäni tarkoituksia korostava kasvatus, jossa lähdetään pyrkimyksestä tai tietoisesta aikomuksesta täyttää jokin tehtävä. Heinonen (1989, 273) mukaan kasvattaja on kasvattaessaan tehtävätietoinen ja haluaa *tahallisesti* ja *tarkoituksella* parantaa kasvatettavaa jossakin suhteessa.

1.4 Ympäristökasvatus vai kestäväkehityksen kasvatus?

Ympäristökasvatus on kasvatuksellista toimintaa, joka tukee elinikäistä oppimista siten, että yksilöiden tai yhteisöjen arvot, tiedot, taidot sekä toimintatavat muuttuvat kestävä kehityksen mukaisiksi. Kestävä kehityksen kasvatus ja ympäristökasvatus ovat suomenkielisinä rinnakkaiset käsitteet, joiden tavoitteet ovat samantyyppiset, mutta joiden painotuksissa voi esiintyä eroja. Uusimmissa suomalaisissa ja kansainvälisissä asiakirjoissa puhutaan pääasiassa kestävä kehityksen kasvatuksesta, joka sisältää kestävä kehityksen eri ulottuvuudet. (Ympäristökasvatuksen abc [viitattu 20.5.2009].) Käytännön toimijat käyttävät sen sijaan useammin käsitettä ympäristökasvatus (Cantell & Koskinen 2004, 60). Käsitteitä käytetään yleisesti myös synonyymeinä, esimerkiksi Cantell ja Larna (2006) käyttävät nuorten ympäristövastuullisuutta koskevassa tutkimuksessa ympäristökasvatusta ja kestävä kehityksen kasvatusta toistensa synonyymeina.

Tanin (2008, 54) mukaan ympäristökasvatuksen ja kestävä kehitystä edistävän koulutuksen käsitteet ovat ristiriitaisia. Tutkijat ovat esittäneet toisistaan eriäviä näkemyksiä käsitteiden välisistä suhteista. Käsitteitä käytetään toisistaan riippumattomina, toistensa sisällä tai toistensa synonyymeinä. Mitään tiedeyhteisön hyväksymää yhteistä käsitystä ei ole. (Rohweder & Virtanen 2008, 54.)

Keskustelu oikeasta käsitteestä ei ole niinkään tärkeää kuin itse toiminta jota tehdään ympäristön eteen. Ensisijaisesti tulisi käyttää kestäväkehityksen kasvatuskäsitettä, koska sillä on enemmän poliittista painoarvoa kuin ympäristökasvatuskäsitteellä. Wolf toteaaakin ympäristökasvatuksen epäonnistuneen päämääriensä saavuttamisessa. (Wolf 2004, 28.)

1.5 Mitä on seikkailukasvatus?

Luokan tai koulun ulkopuolinen kasvatus voi olla lyhyt- tai pitkäaikaista, jolloin sitä usein kutsutaan ulkoilmakasvatukseksi. Luokan ulkopuoliseen opetukseen liittyy yleensä luontoliikuntaa. (Åhlberg 2003, 20.) Seikkailukasvatus on ulkoilmakasvatuksen alalaji, jossa seikkailullisten haasteiden avulla keskitytään ihmisten välisiin suhteisiin ja yksilöön. Luontokasvatus on elämyksellistä ja kokemuksellista, erityisesti ympäristöherkkyyttä ja yksilön luontosuhdetta tukevaa sekä luonnontunte-
musta edistävää kasvatusta, joka toteutetaan pääasiassa luonnossa liikkuen. (Williamo 2004, 33.)

Seikkailukasvatus tapahtuu usein luokan ulkopuolella luontoympäristössä, ja siinä on ympäristökasvatuksellisia aineksia, jotka usein koetaan elämyksinä. Seikkailukasvatus ei ole vain seikkailua seikkailun vuoksi, vaan kasvamaan saattamista seikkailullisia menetelmiä apuna käyttäen. Seikkailukasvatus mielletäänkin usein enemmän seikkailuksi, jolloin kasvatuksellisuus unohtuu. (Åhlberg 2003, 20.) Idman ja Andsén (2008, 65) pohtivat opinnäytetyössään seikkailukasvatusta ja käyttäisivät mieluummin seikkailukasvatuksesta korvaavaa termiä elämypedagogiikka. Olipa termi kumpi tahansa molemmissa toiminta voidaan jakaa neljään osaluueeseen (Telemäki 1998b, 21).

1. Sosiaalistamisleikit, joiden tarkoituksena on ryhmän jäsenten toisiinsa tutustuminen ja osallistumisen helpottaminen sekä luottamuksen herääminen.

2. Tehtävät, joissa ryhmä yhdessä selvittää sille asetetut ongelmat ja tehtävät.

3. *Yksilöllisiä haasteita sisältävät köysi- ja kiipeilytehtävät.*

4. *Ulkoilmatoiminnot, kuten purjehdus, hiihto tai melonta*

(Telemäki 1998b, 21)

Pienten lasten kanssa tapahtuvassa toiminnassa on selkeintä puhua seikkailukasvatuksesta. Seikkailukasvatus on kasvatus- ja kasvuprosessi, jossa lapsi on kokonaisvaltaisesti mukana. Toimimalla ja kokemalla luonnossa lapset oppivat heille mielekkäällä ja haasteellisella tavalla uusia asioita itsestään, luonnosta ja yhteistyöstä. (Kokljuschkin 1999, 31.)

Toiminnallisessa seikkailussa lapsi on kokonaisvaltaisesti mukana, mutta fyysinen puoli on keskeisessä osassa. Oppimista ei tapahdu pelkästään tietoa omaksumalla, vaan pienemmille lapsille on tärkeämpää kokemuksellisuus ja elämyksellisyys oppimisprosessissa. Hyvässä lasten seikkailussa on mukana turvallista tekemistä, ajattelemista, tunnetta ja jännitystä, jotka tempaavat mukaansa seikkailun syövereihin. (Kokljuschkin 1999, 31-55.)

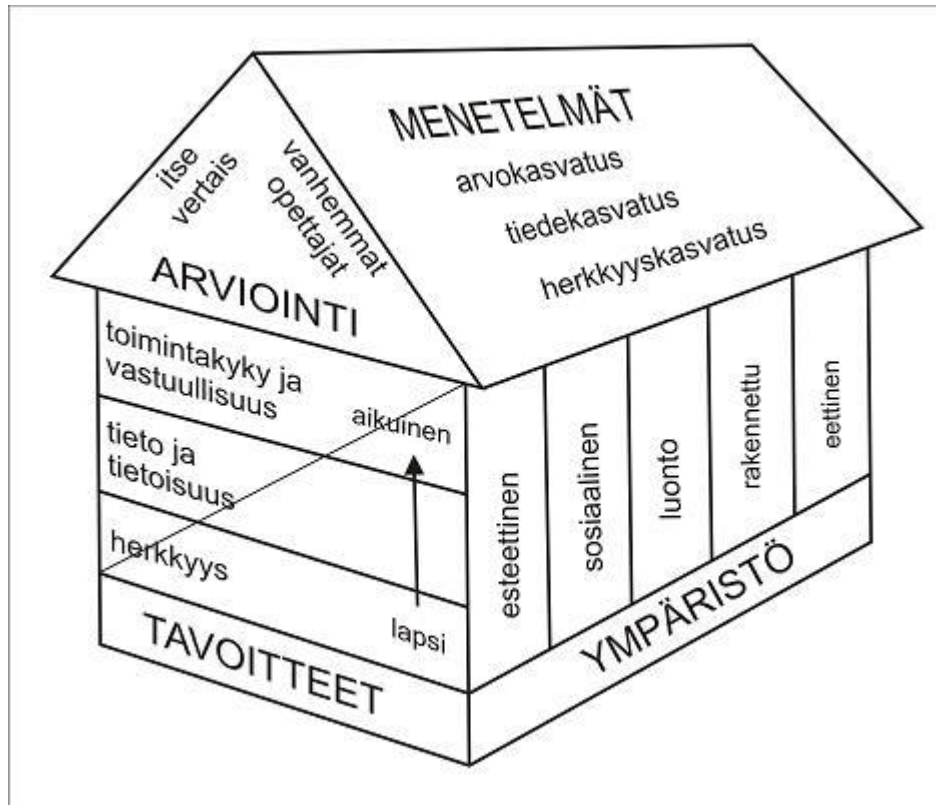
2 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN TEORIA

2.1 Jerosen ja Kaikkosen talomalli

Valitsin työni teorialliseksi Jerosen ja Kaikkosen (2001) ”talomallin”, (kuvio1.) koska se ottaa mielestäni parhaiten huomioon lasten iänmukaisen kehityksen. Talomallin pääty ottaa kantaa ympäristökasvatuksen erilaisiin painotuksiin kasvatettavien iän mukaan. Monista muista ympäristökasvatuksen malleista talomalli eroaa siinä, että se ottaa tavoitteiden kohdalla lapsi – aikuinen akselilla kasvatettavan iän mukaan tarkasteluun. Lapsuudessa ympäristöherkkyyden kehittyminen on keskeisin ”talomallin” tavoitteista. Iän karttuessa lisääntyvät tietoisuus ja vastuullisuuden painotukset. Siksi juuri ympäristöherkkyyttä painotetaan lasten ympäristökasvatuksessa. Ympäristöherkkyydellä luodaan ympäristökasvatuksen kivijalka, joka täydentyy valmiiksi taloksi iän karttuessa. Myös talon katolla olevia menetelmiä painotetaan kasvatettavan iän mukaan. Herkkyyskasvatuksesta edetään tiedekasvatuksen kautta kohti arvokasvatusta. (Cantell 2004, 64.)

Talomallin sivuseinän muodostavat erilaiset ympäristökasvatuksen ympäristötyypit. Ympäristökasvatus edellyttää tietoja ja toimintaa niin luonnonympäristössä, rakennetussa ympäristössä, sosiaalisessa ympäristössä, esteettisessä ympäristössä kuin eettisessäkin ympäristössä. Erilaisissa ympäristöissä oppimisessa olennaista on eri aisteihin ja havainnointiin perustuvat kokemukset. (Cantell 2004, 64.)

Useimmista muista malleista poiketen talomalli käyttää ympäristökasvatustoiminnan arviointia sisältöjen, menetelmien sekä toimintatapojen kehittämiseen. Koulun ympäristökasvatustoiminnan arvioinnissa opettajan arvioinnin lisäksi tulee käyttää itse- ja vertaisarviointia. Cantellin ja Koskisen (2004) mukaan myös vanhempien roolia arvioinnissa voitaisiin kehittää. (Cantell 2004, 64.)

Kuvio 1. Jeronen & Kaikkonen (2001), kokonaisvaltaisen ympäristökasvatuksen talomalli (Cantell 2004, 64.)

2.2 Lasten ympäristökasvatus

Lapsi kokee omien kokemustensa kautta itsensä osana luontoa. Vienolan (2001, 222) tutkimuksen mukaan lasten ympäristökasvatuksen aloittamiselle ei ole ikäsuositusta, ”jo vauvana voi aloittaa”, joten tietoista ympäristökasvatusta tarvitaan jo varhaisvuosina. Luonnon merkityksen ymmärtäminen vaatii omaa kokemusperäistä suhdetta luontoon, mukana kasvamista. Luontokasvatusta tarvitaan nykytilan huomaamiseen ja sen muuttamiseen. Aikuinen toimii lapselle esimerkkinä ja mallina luonnossa käyttäytymiselle. (Vienola 2001, 222.)

Siltalan (2003, 156) mukaan ”luonnossa tapahtuvan opetuksen, liikkumisen ja viihtyisän oleilun tärkeyttä ympäristökasvatuksen oleellisena osana ei voi liikaa korostaa” Kokemuksellinen oppiminen ja oppilaan oman havainnointi ovat parhaimmillaan ulkona tapahtuvassa opetuksessa, joka tarjoaa oppilaalle aisteja ja kykyjä

stimuloivia aineksia.(Vienola 2001, 222). Kaasisen (2009) mukaan esimerkiksi kasvilajintunnistustaidot pitäisi opettaa yleissivistävässä koulutuksessa, koska huonoilla yleistiedoilla ekosysteemin toiminnan ymmärtäminen on mahdotonta.

Yhteiskunnan asettamat kasvatustavoitteet nähdään usein tietoina ja taitoina, joiden avulla pärjää yhteiskunnassa. Kasvatus ei sellaisen käsityksen mukaan pyri muutoksen aikaansaamiseen vaan seuraa yhteiskunnan ja teknologian kehitystä ja kasvattaa siihen sopeutuvia yksilöitä. Kasvattajan tulisi pohtia, millaisia arvoja omaavia kansalaisia kasvatetaan. Useat arvot omaksutaan kotoa, mutta koulujen ympäristökasvatuksella pystytään vaikuttamaan oppilaiden kautta kotienkin arvo maailmaan. (Nordström 2004, 136.)

Päivähoito edistää lapsen luontosuhteen muodostusta läheiseksi silloin kun lasta hoitavat aikuiset ovat itse kiinnostuneita ympäristöstään. Ympäristökäsitykset perustuvat hyvin pitkälti henkilökohtaiseen harrastuneisuuteen. Hyvä luontosuhde antaa mahdollisuuden eläytyä toisen asemaan ja nauttia luonnosta. Kokemuksellisuus, tutussa luonnossa liikkuminen sekä kokonaisvaltainen eläytyminen ovat lasten ympäristökasvatuksen perusta. Kasvattajalle riittää perusasioiden tietäminen, ei tarvitse olla retkillä ”tietopankkina”. (Vienola 2005, 44.)

2.3 Kansallinen strategia YK:n kestävästä kehitystä edistävään koulutukseen

YK on julistanut vuodet 2005–2014 kestävästä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmeneksi. Tavoitteena on saada kestävästä kehityksen tavoitteiden opettaminen sisällytetyksi kansallisiin opetussuunnitelmiin koko koulutusjärjestelmässä. Suomessa on opetusministeriö laatinut kansallisen strategian vuosikymmentä varten. ”Kestävästä kehityksen edistäminen koulutuksessa; Baltic 21E –ohjelman toimeenpano sekä kansallinen strategia YK:n kestävästä kehitystä edistävän koulutuksen vuosikymmentä (2005-2014) varten” luovutettiin 2005 opetusministeri Antti Kalliomäelle ja julkaistiin 2006. (Kestävästä kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia 2006, 18.)

Strategiassa todetaan, että *Suomen koulutusjärjestelmän visiona ovat kestävään elämäntapaan sitoutuneet ihmiset, joiden motivaatiota, tietoja ja taitoja kartutetaan kaikkeen kasvatukseen ja koulutukseen sisäänrakennetulla kestäväen kehityksen kasvatuksella. Kestävään elämäntapaan sitoutuneet kansalaiset kantavat vastuuta elämänkaarensa joka vaiheessa ja erilaisissa tehtävissä uusien kestävien toimintatapojen ja toimintaympäristöjen kehittämistä ja osaavat punnita käytännön tilanteissa valintojensa ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia vaikutuksia. Suomi on yhteiskunta, joka vaalii paikallisesti ja globaalisti ihmisten fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista hyvinvointia luonnon monimuotoisuutta vähentämättä ja luonnon kestävyys ylittämättä. (Kestävä kehitys edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia 2006, 18.)*

2.4 Ympäristökasvatusselvitys Etelä-Pohjanmaan perusasteilla

Elokuussa 2003 tehdyllä kyselyllä selvitettiin ympäristökasvatuksen tilaa Etelä-Pohjanmaalla. Saadut tulokset osoittivat ympäristökasvatuksen opetuksen lisäämiselle olevan tarvetta. Lisäksi toivottiin erilaisia tukitoimia alueen kouluille.

Hippi (2003) mukaan uusi opetussuunnitelma tulee lisäämään ympäristökasvatusta kouluissa, sillä ympäristökasvatus on sisäänrakennettu siihen erittäin vankasti. Uusi opetussuunnitelma kehottaa kouluja avaamaan oviaan ulkomaailmaan ja osallistumaan koulun ulkopuolisiin projekteihin yhteistyössä eri tahojen kanssa. Tällä tavoin oppilailla on mahdollisuus tutustua yhteiskuntaan sekä opetella kansalaistaitojaan ja vaikuttamismahdollisuuksiaan. Tähän haasteeseen tulisi myös muun yhteiskunnan vastata. Ympäristökasvatuksessa mukana olevien tahojen alueellista yhteistyötä tulisi lisätä... Paikallisesti voimien kokoamisen erilaisiin tempauksiin tai ympäristöviikkoihin tukisi toinen toistensa työtä. Ympäristökasvatuksen haaste on vaativa ja moniulotteinen, mutta yhteistyöllä ja aidolla yhteen hiileen puhaltamisella voidaan päästä pitkälle niin alueellisesti kuin paikallisestikin. Kestävään kehitykseen sitoutuminen jo lapsuudessa luo pohjan paremmalle yhteiselle tulevaisuudelle. (Hippi 2003, 58.)

2.5 Ympäristö- ja luonnontieto esiopetuksessa

Ilmajoen kunnan esiopetuksessa jokaisella päiväkodilla ja koululla on oma esiopetussuunnitelmansa. Suunnitelmissa voidaan painottaa erilaisia ympäristö- ja luon-

nontiedon asioita. Valtakunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelma 2000, antaa suositukset ympäristö- ja luonnontiedon esiopetuksen toteutukselle seuraavasti:

Ympäristö- ja luonnontieto auttaa lasta ymmärtämään ympäristöään, tukee ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä vahvistaa elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja muuhun ympäristöön. Oppimisen lähtökohtana on lapsen monimuotoinen elinympäristö... Esiopetuksen tavoitteena ympäristö- ja luonnontiedossa on, että lapsi oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Lapsi oppii ottamaan omassa toiminnassaan huomioon luonnon monimuotoisuuden, ympäristön viihtyisyyden ja kauneuden sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla ja sitä hoitaen. (Valtakunnallinen esiopetuksen opetussuunnitelma 2000, 7.)

3 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KYSELY

Ympäristökasvatuksen kyselyllä halusin selvittää, mitä Sedu voisi tarjota Ilmajoen päiväkodeille ja esiopetukselle. Kyselyt lähetettiin tammikuussa 2009, 5 päiväkodille ja 8 ryhmikselle, joista 8 kappaletta eli 62 % vastasi kyselyyn. Lähettämässäni kyselyssä käytin luonto- ja ympäristökasvatus- termejä samanaikaisesti, koska halusin pitää Cantelin (2004, 14) tapaan ympäristökasvatuksen luontokasvatus-painotteisena, ja näin sisällyttää ympäristön monet ulottuvuudet. (Liite1.) Seuraavaksi käsittelen kyselyyn vastauksia tarkemmin.

3.1 Toteutetaanko päiväkodissanne luonto- ja ympäristökasvatusta?

Kaikissa kyselyyn vastanneissa päiväkodeissa ja ryhmiksissä toteutettiin luonto- tai ympäristökasvatusta. Suurin osa vastaajista käytti luontokasvatuksessa hyväkseen ”retkiä lähiluontoon” tai ”luonnossa liikkumista”. Yhdessä vastauksessa mainitaan ”mörri- ja mytysmetsäretket”. Yleistä on, että retkien aikana havainnoitiin luonnon tapahtumia eri vuodenaikoina. ”Katsellaan lintuja ja oravia” tai ”ihaillaan maisemia, puutarhoja, eläimiä ja luontoa”. tai ”katsellaan koska vilja on puintikunnossa. ”Luonnon ihmeitä katsellaan” kulkiessa, ”havainnoidaan koloissa asuvia eläimiä” tai ”käydään katsomassa lähialueen hevosia, koiria tai kissoja.” Eläinten havainnointiin liittyviä kommentteja oli eniten, lähes jokaisessa vastauksessa. Retkien aikana havaittuja asioita käytiin läpi myöhemmin myös kirjoista, sekä ”luonnon materiaaleja käytetään askartelussa”.

Yhtenä esiin nousevana piirteenä oli luonnon kunnioittaminen ”opetetaan että luontoa ei saa vahingoittaa” tai ”ei saa roskata, katkoa puista oksia.” Jokamiehen-oikeuksista keskusteltiin myös luonnossa liikkumisen yhteydessä. Kierrätys ja lajittelu mainittiin useissa vastauksissa. ”Jätteen kierrätykseen” tai ”jätteen lajitteluun” liittyvistä asioista keskusteltiin roskien viennin yhteydessä. Yksi vastaaja mainitsi ”kestävästä kehityksestä puhumisen” osana ympäristökasvatusta.

3.2 Oletteko käyneet koulutilan tutustumispäivillä?

Tutustumispäivät ovat usein lauantaisin eli ”ei sovi päiväkodin arkeen,” kuten vastaaja asian ilmaisi. Hoitajat ovat käyneet oman perheensä kanssa tutustumassa, tai ”edellisessä päiväkodissa työskennellessä.” ”Monipuoliset esittelykierrokset” koettiin ”hyviksi jutuiksi”, joskin enemmän olisi voinut kertoa eläimistä. Eläimiä oli myös ”kiva silitellä ja ruokkia.” Maatilan tutustumispäivien arvioinnissa numeroita oli annettu 7 ja 9 väliltä, joten keskiarvoksi muodostui 8,5.

3.3 Mitä Sedu voisi tarjota luonto / ympäristökasvatuksen tueksi?

- a) Ohjatut tutustumispäivät maatilan elämään
- b) Luontoaiheinen ohjattu saturetki
- c) Luontopolku, kasvintunnistamiseen itsenäisesti käytettäväksi
- d) Metsälaavu itsenäisesti käytettäväksi
- e) Puutarha / kasvimaa / viljelykasvit
- f) Muuta mitä?

Eniten toivottiin ohjattuja tutustumispäiviä maatilan elämään sekä luontoaiheista ohjattua saturetkeä. Lähes kaikissa vastauksissa oli molemmat vaihtoehdot valittuina. Selvästi vähemmän kiinnostusta herättivät luontopolku ja metsälaavu itsenäisesti käytettyinä. Vähiten kiinnosti puutarha, kasvimaa ja viljelykasvit. Muista vastauksista nousi esille ”maatilanäyttelyt” tai ”maatilan ammattikunnan esittely, (karjakko, maanviljelijä tms.)” Ehdotettiin myös ”kiertävän tapahtuman” järjestämistä kouluille / hoitopaikoille. Yhdessä vastauksessa mainittiin vaihtoehtojen olevan ”erittäin hyviä tapahtumia esim. teemapäiviksi eskarilaisille”. Toivottiin myös muuta materiaalia, jota voisi päivähoitossa käyttää”.

Eniten toivottiin tapahtuman järjestämistä arkisin ja mieluusti aamupäivällä klo. 9 - 11. ”Sopii meidän rytmeihin”, kuten vastaaja asian ilmaisi. Kohteista kaksi nousi vastauksista ylitse muiden. Mielenkiintoisimpana kohteena kaikki vastaajat pitivät

kotieläimiä. Maatalouskoneet olivat seuraavaksi kiinnostavin, kuusi vastaaja laittoi sen toiselle sijalle. Loput kohteet sijoittuivat vaihtelevasti seuraaville sijoille.

3.4 Mitä mahdollisia hankaluuksia näette yhteistyön esteeksi?

Suurimmaksi esteeksi muodostui kulkeminen. Linja-auto- ja taksikyydit ovat kalliita, eikä henkilökunta saa kuljettaa lapsia omilla autoilla. Monessa vastauksessa mainittiin: ”linja-autokyydit ovat kalliita ja ryhmät isoja”, tai ”kunnalla ei ole varaa kustantaa meille linja-autoa.” Myös ”suuri lapsimäärä suhteessa hoitavaan henkilökuntaan” koetaan ongelmaksi, koska usein se ”ei vastaa lain asettamia vaatimuksia”.

3.5 Mitä meidän tulisi ottaa suunnittelussa huomioon?

Ryhmisten osalta toivottiin kulkemista ja katsomista helpottavia asioita, kuten ”...pitkospuita, jotta kaikilla lapsilla mahdollisuus kulkea” tai ”korokkeita eläinaitauksen äärelle”. Yleensäkin” pienet ihmiset tarvitsevat kokoisensa puitteet”. Toivottiin ohjattua tutustumispäivää päiväkodille, jossa olisi ”oheistoimintoja” ja päivän tulisi olla ”värikäs ja lapsilähtöinen tutustuminen, sopivan mittainen, ytimekäs paketti lapsen näkökulmasta.” sekä luontopolulla tulisi lisäksi olla ”helpot luontoaiheiset kysymykset ja tehtävät.” Toivelistalle toivottiin”lasten kuvauttamista joulukorteiksi eläinten kanssa”, sekä vierailuja ryhmikselle.

4 SEIKKAILUUN EI KOSKAAN OLE PITKÄ MATKA

Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka!

Luoman kulttuuripaikka-hanketta isännöi Luoman kyläseura ja hankkeeseen osallistui Luoman koulun lisäksi Eteläpohjanmaan Opisto sekä Sedu Ilmajoki, Ilmajoentien toimipiste. Hanke järjesti yhteistyössä lähialueen kouluille ja päiväkodeille ”Seikkailuun ei ole koskaan pitkä matka”- tapahtuman. Tapahtuma järjestettiin 27 - 29.4 2009 ja tapahtumaan osallistui 414 lasta ohjaajineen. Seikkailu alkoi Etelä-Pohjanmaan Opiston näytelmällä, Taistelu Noitakivestä.

4.1 Taistelu noitakivestä

Taistelu Noitakivestä perustui Katri Tapolan lastenkirjoihin Jääpuikkoja ja jälkiä lumessa, Konnanmontulle hyvä kyyti sekä Kivikauppaa ja Ketunleipiä. Näytelmän dramatisoivat Pohjanmaan kirjoittajakoulun opiskelijat Martti Isotalo ja Anna Myllymäki. Ohjauksesta huolehti Kimmo Kovanen ja koreografista Noora Kolanen.

Näyttämöllä nähtiin Eteläpohjanmaan Opiston teatteri- ja tanssitaiteen linjan opiskelijoita.

Kolmen tytön villissä ja vapaassa elämässä tapahtuu outo juttu: äidit kyllästyvät kasvattamaan lapsia ja siirtyvät hiusten kasvatukseen. Ehdottomasti Kiellettyjen Paikkojen vihko heitetään menemään. Kaiken kukkuraksi opettaja ryhtyy virittämään poikia mallikoululaisiksi, niin että nämä menettävät kokonaan todellisen minänsä ja joutuvat liian hyväkäytöksisen vaimin pauloihin.

Pitääkö Ompun, Kertun ja Ankkuströmin auttaa perivihollisiaan Päkää ja Kakea, jotka kaiken lisäksi ovat vallanneet tyttöjen rakkaan leikki-paikan, Noitakiven? Ja miten he saavat takaisin äitinsä, jotka huolettomina teineinä vain shoppailevat ja meikkaavat?

Katri Tapolan Luoman koulusta kertovaan kirjatrilogiaan perustuva näytelmä on iloinen ja jännittävä. Näytelmässä hersyy eteläpohjalainen murre makiasti. (Luoman kulttuuripaikka-hanke. [viitattu 17.7.2009]; Tapola 2001.)

Taistelu Noitakivestä tarjosi lapsille ja nuorille runsaasti kulttuurielämyksiä, tutustutti teatterin ihmeelliseen maailmaan ja toi esiin sanataiteen erilaisia muotoja. Monen sanataiteen ammattilaisen yhteistyönä astui Katri Tapolan kirjoista ulos iloisen jännittävä näytelmä.

4.2 Noitakiven seikkailu

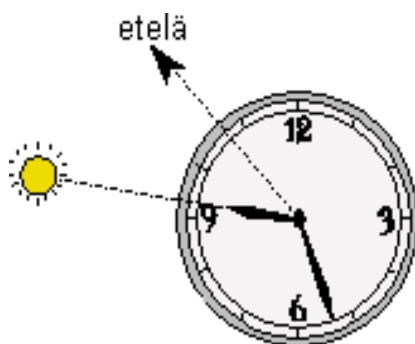
Seuraavana oli vuorossa ”seikkailu Noitakivellä”. Noitakiven seikkailu oli vastaus Ilmajoen kunnan päiväkodeille lähetetyn kyselyn esille nostamiin toiveisiin. Seikkailurata rakentui Katri Tapolan kirjoissa mainitun Noitakiven ympäristöön. Vastauksissa esitettyjen toiveiden pohjalta noitakiven seikkailusta muodostui seikkailupainotteinen ohjattu luontoretki, joka sisälsi seikkailukokemuksia ja luontoaiheisia visaisia tehtäviä. Seikkailulla rakennettiin Jerosen ja Kaikkosen ”talomallin” mukaista pohjaa lasten ympäristöherkkyydelle.

4.2.1 Kuvasuunnistus

Kuvasuunnistuksessa seikkailijoiden tuli laittaa kartta (kuva1) oikeaan ilmansuuntaan. Tehtävässä tuli määrittää ilmansuunnat aurinkoa ja kelloa apuna käyttäen. Tehtävää helpottamassa oli opiston päärakennuksen kuva ja merkkilippu näkyi pihan perällä, pohjoisessa. Suunnistuksen opetuksellisena tavoitteena oli positiivisen luontokuvan luominen, sekä itsenäisiin ratkaisuihin ja päätöksentekoon kannustaminen. Positiiviset kokemukset ja onnistumisen tunteet vahvistavat suhdetta luonnossa liikkumiseen. Suunnistustehtävä voidaan suorittaa pareittain, pienissä ryhmissä tai kaikkien yhteisenä karttaretkenä. Kuvasuunnistus voidaan tehdä myös metsässä, mutta etenkin pienten lasten kanssa harjoittelu onnistuu paremmin pihassa.

Kuva 1. Etelä-Pohjanmaan opisto

Kuva 2. Kello

Ilmansuunnat voidaan määrittää suurin piirtein kellon ja auringon avulla (kuva2). Tuntiosoitin suunnataan aurinkoa kohti ja viisarin ja 12:n välinen kulma puolitetaan. Tämä suunta osoittaa suurin piirtein etelään. Käännä kuva etelää kohti ja lähde etsimään lippua pohjoisesta! (kuva 3)

Kuva 3. Lippu

4.2.2 Puun iän laskeminen

Tarkoituksena oli laskea männyn ikä (kuva 4). Tehtävärastilla oli opastaja kertomassa, kuinka männyn ikä voidaan laskea oksakiehkuroista. Tehtävässä ryhmäläiset laskivat yhdessä männyn oksakiehkuroista puun ikää. Ryhmätyöskentely on hyvä väline saada lapset suhtautumaan positiivisesti toisiinsa. Tehokkaalla ryhmällä on yhteiset tavoitteet, jotka on yhdessä suoritettava. Ryhmätehtävissä jokaisella ryhmän jäsenellä voi olla erilaisia rooleja, mutta jokainen ryhmän jäsen on yhtä tärkeä. Myös ryhmän vetäjä voi asettua samantarvoiseksi ryhmän muiden jäsenten kanssa, jolloin perinteinen opettajan auktoriteetti ja toiminta kyseenalaistuu. Varsinkin pienempien lasten kanssa opettajan on hyvä olla osana ryhmää, tukemassa ja kannustamassa. Ryhmäytymisen edistyessä jäsenet tuntevat kuuluvansa ryhmään ja pystyvät jakamaan omia vahvuuksia keskenään. Ryhmän jäsenet oppivat tuntemaan toisensa paremmin, ja ryhmäläisten kesken syntyy hyvä ryhmähenki.

Kuva 4. Männyn iän laskeminen

4.2.3 Noitakivi

Noitakivi, tuo näytelmän keskipiste, (kuva 5) ja Ropotiilien piilopaikka oli Katri Tapolan kirjojen jännittävä, osin pelottava piilopaikka, jonka Päkä ja Kake olivat tytöiltä vallanneet. Noitakivellä istui leppäkerttu, joka antoi seuraavaan tehtävään liittyvän värin, punainen vihreä tai puunvärinen.

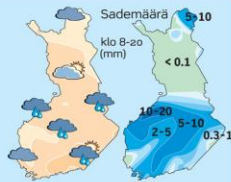
Kuva 5. Leppäkerttu Noitakivellä

4.2.4 Eriväriset puukiekot

Leppäkertun ohjeiden mukaisesti ryhmäläisten tuli kulkea samenvärisiä puukiekkoja seuraten kohti seuraavaa tehtävää (kuva 6). Kiekoilta putoamisesta joutui aloittamaan tehtävän alusta. Maastossa liikkuminen ja leikkiminen kehittävät lapsen motorisia taitoja. Metsäpolulla olevat puukiekot tarjosivat haasteellista liikuntaa, jossa liikkumisen lisäksi joutui miettimään omaa etenemistään puukiekoilla. Vaativan tehtävän tarkoituksena oli kehittää liikkumisen lisäksi myös kekseliäisyyttä, ongelmanratkaisua sekä mielikuvitusta.

MAASEUDUN TULE

Tänään
etelästä
sateita

11 MTK tukee euro-vaaleissa 11 ehdokasta

Tarkista veroilmoituksesi. Esitetyt veroilmoitukset kannattaa tarkistaa huolella, sillä tietojen tallennuksissa saattaa olla virheitä. **Sivu 5**

Suojaudu uv-säteilyltä. Ulfaatavat uv-säteilyannokset suosittelut moninkertaisesti syöpiä ja muita terveyshaittoja.

PÄÄKIRJOITUS Mediamaksu ei ole mikään mörkö
PÄIVÄN PUNKTI Jätteenmäki toisi säpinää vaaleihin
KOLUMNI MMM ja TEM kilpailevat metsien vallasta
www.maaseuduntulevaisuus.fi Sujuiko sähköinen tukihakuk?

4 362 yritystä
10-12/07

5 578 yritystä
SUJETTU
10-12/08
Yritykset lopettivat. Viime vuosi loka-joulukuussa lopetti Suomessa mintansa 5 578 yritystä. Samaan aloitti toimintansa yli 6 600 yritystä

Maatalouden investointitukea on jäämässä käyttämättä

Talven ja kevään haut eivät yllä siihen, mihin on varauduttu

Maatalouden aloitus- ja investointitukia on talven ja kevään hakukierroksilla haettu vähemmän kuin mihin valtion budjetissa on varauduttu.

Avustuksia on jäämässä käyttämättä noin 40 miljoonaa euroa eli yli neljännes määrärahaa, ja korotukilainoja jää hyödyntämättä vähintään samassa suhteessa.

Valmistella on vielä ylimääräinen haku kanaloille salmonelakriisin takia sekä maatilojen asuntokortot, mutta ne eivät juuri muuta kokonaiskuvaa.

Muiden investointitukien uudelleen avaamista ei ole ainakaan tähän mennessä suunniteltu. Syksyllä on joka tapauksessa hakukierros vuoden 2010 alussa

myönnettäviä investointitukia varten.

Aloitustukea voi hakea koko ajan. Maa- ja metsätalousministeriön arvion mukaan aloitustuet jäävät tänä vuonna 550-een tai sen allekin, kun aiempina vuosina luku on ollut noin 650. Syyksi arvellaan tilojen kokonaismäärän vähenemistä ja taloustilannetta.

Pohjoisella alueella hyvä uutinen asiassa on, ettei ehdot käytäviä hakemuksia tarvitse kilpailuttaa keskenään. Niin olisi uusien säännösten mukaan pitänyt tehdä, jos hakemuksia olisi tullut yli budjetoitujen varojen. Etelässä vastaavaa säännöstä ei ole 141-tuen ehtojen takia.

Sivu 5

Luokkaretki enteilee kesän alkua

Koskenkorvan koulun kolmasluokkalaiset **Oona Luomapuro** (oikealla) ja **Mirko Jouppi** hyppelivät teatterinäytöksen jälkeen metsäpolkua pitkin kohti traktorikyttä, navettaa ja sikalaa. Hauskoja luokkaretkikohteita ei tarvitse aina hakea kaukaa. **Sivu 12**

Kuva 6. Maaseudun tulevaisuus 4.5.2009 Kari Salonen

4.2.5 Hämähäkinverkko

Ryhmän tuli päästä puiden väliin kuminauhasta rakennettujen hämähäkinverkkojen läpi koskematta seittiin (Kuva7). Jonkun ryhmän jäsenen koskiessa seittiin joutuvat kaikki ryhmän jäsenet aloittamaan alusta. Yhtä aukkoa sai käyttää vain kerran. Ryhmän jäsenet saivat auttaa muita, mutta mentyään seitin läpi ei toiselle puolelle enää saanut palata. Tehokkaassa ryhmässä asiat, jotka koskevat yhtä ryhmän jäsentä, koskettavat samalla kaikkia. Jos joku ryhmässä epäonnistuu, kokevat kaikki ryhmän jäsenet epäonnistuneensa. Onnistuneen suorituksen tuoman riemun lisäksi ryhmäläiset oppivat keskinäisen riippuvuuden merkityksen.

Kuva 7. Hämähäkin verkko

4.2.6 Metsälabyrintti

Labyrintti oli tehty tiheään taimikkoon naruja puista puihin vetämällä (kuva 8). Seikkailijoiden tuli selvittää tiensä ulos labyrintistä. Valittavana oli seitsemän erilaista polkua, joista vain yksi johti ulos. Ryhmän tuli löytää yhdessä ratkaisu ulospääsyyn. Jäsenten välinen vuorovaikutus korostui tehtävää tehdessä. Yhdessä naruja seuraamalla ryhmä pystyi sopuisasti ja nopeasti löytämään tien ulos labyrintistä.

Kuva 8. Labyrintti

4.2.7 Kasvien ja puiden tunnistus

Rajatulta alueelta piti tunnistaa opaskuvia apuna käyttäen kuivahkon kankaan varpuja, kuten puolukka, kanerva ja mustikka (kuva 9). Puiden tunnistuksessa piti tunnistaa alueella kasvavat puut, mänty, kataja, kuusi, koivu, haapa, pihlaja ja raita. Tunnistuksen jälkeen vastauksen voi tarkistaa kysymyslapun takaa. Vastauslapussa oli kuva kasvista ja kasvin nimi. Tunnistustehtävillä ryhmäläiset pääsivät tutustumaan lähiluontoon. Tutustuminen luontoon tekee metsästä lapselle kotoisan ympäristön, ja ymmärtämällä sen erilaiset mahdollisuudet on mahdollista kokea erilaisia elämyksiä luonnossa. Tutuksi ja turvalliseksi koettuun ympäristöön on helpompi mennä uudestaan ja tutustua siihen paremmin.

Kuva 9. Kasvien tunnistus

4.2.8 Purkin sisällön tunnustelu

Purkkeihin oli piilotettu kiviä, pajunkissoja käpyjä tai sammalta. Purkkien sisältö pitää saada selville pelkästään tunnustelemalla käsin purkkien sisältöä (Kuva 10). Luonnossa liikkua voi nauttia kaikilla aisteilla. Tarvittiin paljon kekseliäisyyttä ja mielikuvitusta purkin sisällön selvittämiseen.

Kuva 10. Purkin sisällön tunnustelua

4.2.9 Zetor- kuljetus, koulutilan eläimet ja koneet

Luoman koulun järjestämällä Zetor- ja Valmet kuljetuksella ryhmäläiset kuljetettiin tutustumaan maatilán eläimiin ja koneisiin (Kuva 11). Koulutilalla pääsi tutustumaan erilaisten traktoreiden lisäksi lemmiin, lampaisiin ja sikoihin. Tutuiksi tulivat myös pienemmät vasikat, karitsat ja porsaat. Kyselyn vastauksissa toivottiin kotieläimiin tutustumista. Navetoiden ja sikaloiden väheneminen sekä tautiriskit ovat vähentäneet vierailumahdollisuuksia yksityisille tiloille. Koulutilan navetassa ja sikalassa monet lapset ja nuoret saivat elämyksellisiä kokemuksia (kuva 12). Monet näkivät esimerkiksi porsaita ensimmäistä kertaa.

Kuva 11. Zetor-kuljetus

Söpöt vasikat ja ihanat porsaas sulattivat lasten sydämet

Ilmajoen Luomankylällä päätettiin tarjota koululaisille tänä keväänä lähielämyksiä. Teatteri, traktorit ja eläimet osoittautuivat onnistuneeksi luokkaretki-cocktailiksi.

ILMAJOKI (MT)

Keskellä Etelä-Pohjanmaan lakeuksia, kukoistavassa Ilmajoen maatalouspitäjässä kaikki lapset ovat varmasti käyneet sikalassa ja ajaneet traktorikyvyillä.

"Ei, ei", nauraa Koskenkorvan koulun rehtori **Irma Petäjävirta**.

"Hirvittävän moni oppilas on kertonut, että on ensimmäistä kertaa traktorin kyydissä, muuessa tai katsomassa kotieläimiä."

Viime viikolla tällaisia lähielämyksiä kävi kokemassa Luomankylällä järjestetyssä luokkaretkitapahutuksessa noin 450 lasta. Petäjävirtan mielestä Luomankylän kyläseuran, Etelä-Pohjanmaan opiston ja Ilmajoen koulutilan järjestämä tapahtuma oli mainio: lähellä ja ilmainen.

Aina ei elämyksiä tarvitse lähteä hakemaan kovin kaukaa. Esimerkiksi huvi- tai eläinpuistoissa iso osa lapsista käy joka tapauksessa perheen kanssa lomalla.

Teatterin kautta metsäretkelle

Luomankyläläisten ohjelma alkoi teatteriesityksellä. Etelä-Pohjanmaan opiston tanssi- ja teatteritaiteen opiskelijoiden "Taistelu noitakivestä" -näytelmän viehätystä lisäsi se, että sen tapahtumat sijoituivat kylälle. Näytelmä perustui kirjailija Katri Tapolan lastenkirjoihin. Tapolan tarinat kertovat Luomankylän lasten elämästä, sillä hän on itse asunut lapsuutensa kylässä.

Näytelmän jälkeen luokkaretkeläiset pääsivät tutustumaan noitakiven maastoon.

Metsässä lapset tunnistivat puulajeja ja laskivat männynmäen ikää.

Lasten tiedot luonnosta ovat nykyään hatarampia kuin aikaisemmin, Petäjävirta myöntää. Esimerkiksi katan tunnistaminen osoittautui monelle kinkkiseksi tehtäväksi.

Kouluista ei noin vain päästä metsään retkeilemään, ja aika vähän taitavat perheetkään metsässä liikkua.

"Kun menimme puolukkaretkelle, muutamat lapset olivat aivan haltioissaan metsässä kiville kiipeilystä", Petäjävirta kertoo.

Metsäpolun suunnitellut Sedun metsäalan opettaja **Pekka Levonen** toivoi, että lapset saisivat sen verran innostuksen kipinöitä, että kiskoisivat vanhempiensa ruutuun ääristä luontoretkille.

Irma Petäjävirta luotsasi ekaluokkalaistaan Ilmajoen koulutilan navetassa. Vieressä Milla Rinta-Piirto.

Etelä-Pohjanmaan opiston opiskelijoiden mainiossa näytelmässä tuhmat pojat Päkä (Jukka Jokiahho, oikealla) ja Kake (Kimmo Tihveräinen) pelottelivat pikkukerttua (Emilia Lax).

Sen verran ilmajokelaiset lapset olivat metsässä ennenkin käyneet, että osasivat arvostaa keväästä olosuhteita.

"Ope, täs on se hyvä, ettei oo hirvikärpäisiä", totei alakoululainen poika aamun koleasta säästä.

Onko tää lehmä vai sonni?

Metsästä lapset huristelivat museotraktorikyvyillä Ilmajoen koulutilalle, jossa modernit maatalustraktorit herättivät riemunkiljahduksia.

Navetan vasikat ja sikalan

hellyttävät pikkuporsaas saivat lasten sydämet läipälleen. Biologian peruskysymyksiä tuli selvitettyä samalla. Mistäs ne lehmät ja sonnit oikeastaan erottaakaan, navetassa pohdiskeltiin.

Tänä vuonna Luomankylässä saatiin touhua EU:n Leader-

Arttu Lindgren kokeli, lähteekö traktori liikkeelle työntämällä. Ei lähtenyt.

hankerahoituksen turvin, mutta kyläläiset aikovat panna retki-kohteen pystyyn ensi vuonnakin. Ilman talkooporukkaa tempaus ei olisi tälläkään kertaa onnistunut.

"Iso kiitos kylän seniorikalaisille ja traktoriharrastajille

avusta", iloitsi leppäkertun tamineisiin sonnustautunut kyläyhdistyksen puuhamainen **Maija-Liisa Mäki-Ranta**, kun 150 lapsen joukko oli taas saatu turvallisesti luotsattua retkipäivän päätökseen.

HANNA LENSU

Kuva 12. Maaseudun tulevaisuus 4.5.2009 Kari Salonen

4.3 Tapahtuman yhteenveto

Luokkaretkitapahtuman kehittäminen lähti liikkeelle Ilmajoen metsänhoitoyhdistyksellä talvella 2008 käydystä keskustelusta, jossa Luoman kyläyhdistyksen aktiivinen puheenjohtaja Maija-Liisa Mäki-Ranta ehdotti Luoman koulun ja Sedun yhteistyön kehittämistä suunnitteilla olevaan hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena oli saada kulttuurin keinoin lapset ja nuoret kiinnostumaan maaseudun mahdollisuuksista. Pitkällisten pohdintojen jälkeen päädyttiin lapsille ja nuorille suunnattavan kulttuuripainotteisen luokkaretken järjestämiseen. Yhteistyöhön saatiin mukaan myös Etelä-Pohjanmaan opisto, kirjailija Katri Tapola, kuvittaja Virpi Talvitie sekä runsas joukko aktiivisia kyläläisiä.

Luokkaretkitapahtuma onnistui mielestäni loistavasti. Varhain keväällä toteutettu markkinointi tavoitti runsaasti luokkaretkeläisiä ja päiväkoteja ympäristökunnista. Läheskään kaikki halukkaat eivät päässeet osallistumaan maksuttomaan ”Seikkailuun ei koskaan ole pitkä matka”- luokkaretkitapahtumaan, koska paikat täytettiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Etelä-Pohjanmaan opiston salin koko rajasi osallistujamäärän noin 140 henkeen / päivä. Tapahtumaan osallistui kolmen päivän aikana 414 retkeilijää ohjaajineen.

Opiston näytelmästä pidettiin, mutta paljon tuli palautetta ”rumien sanojen” käytöstä. Hankkeelle tehty näytelmä oli suunnattu 6 – 100 vuotta vanhoille, joten näytelmän kielenkäyttöön olisi pitänyt kiinnittää paremmin huomiota, tai kohderyhmä olisi pitänyt muuttaa vanhemmaksi.

Talkootyönä toteutetun yhteistyön kustannuksia on vaikea hinnoitella. Kyläyhdistys on käyttänyt hankkeen eri tapahtumien järjestämiseen runsaasti talkootyötä ja itse olen seikkailu Noitakivellä- radan suunnitteluun ja toteutukseen käyttänyt noin 60 tuntia talkootyötä. Materiaalikustannukset radan pystytyksessä jäävät alle 100 €.

4.4 Palaute luokkaretkitapahtumasta 27- 29.4.2009

Luokkaretkitapahtumasta kerätystä palautteesta tehty yhteenveto kertoi meille tapahtuman onnistuneen hyvin. Ryhmät olivat tyytyväisiä tapahtumaan ja vastauksia kertyi 19 kappaletta. Palautelappuja jaettiin 25 kappaletta, joten vastausprosentiksi tuli 76.

4.4.1 Vastasiko päivä odotuksianne?

Palaute päivän järjestelyistä oli positiivista. Ohjelma koettiin sopivaksi ja hyvin suunnitelluksi. Yksi vastaajista kirjoitti: ”Ohjelma oli suunniteltu hyvin ryhmällemme sopivaksi, mielenkiinto säilyi lapsilla koko ajan. Jälkeenpäinkin on innolla muisteltu ko. päivää”. Toinen vastaaja kirjoitti ”Päivän ohjelma ylitti kaikilta osin odotuksemme. Lapset kokivat odotuksen ja jännityksen riemua, eivätkä kyllästyneet missään vaiheessa. Koettiin uutta, erikoista ja mielenkiintoista”. Monien mielestä Zetor- kyyditys kruunasi onnistuneen päivän.

4.4.2 Mikä oli päivän parasta antia?

Parasta hetkeä päivän tarjonnasta on vaikea määrittää. Yksi vastaajista kiteyttää kyselyn vastaukset hyvin: ”Kaikki olivat hyviä. Hyvä kun jaksot olivat erilaisia. Oli kuuntelemista, näytelmä ihana, oli liikkumista luonnossa, metsämaasto, puuntunistus ja pisteenä i:n päälle eläimet”. Toinen vastaajista kirjoitti, ”kaikki oli huippujuttuja, oppilaat piti kaikesta, se mikä milloinkin oli vuorossa oli innostavaa ja mukavaa.” Vastauksissa toivottiin myös ”enemmän aikaa satumetsän tehtävien suorittamiseen ja pienempiä ryhmiä”.

4.4.3 Oletko halukas osallistumaan luokkaretkitapahtumaan?

Vastaavaan tapahtumaan haluttaisiin osallistua uudestaan. Kaikki vastaajat olisivat valmiita tulemaan uudestaan. ”Kaikki luokasta haluaisivat mukaan, koska päivä

poikkesi paljon tavallisesta koulupäivästä ja sai kokea uutta”. Useissa vastauksissa korostettiin päivän maksuttomuuden merkitystä ” ... maksuttomuus suuri valtti” tai ”edullinen ja lapsille sopiva ohjelma, eikä mikään massatapahtuma”. Luokkaretki koettiin tarpeelliseksi tutustumiseksi oman kunnan oppilaitoksiin ja niiden toimintaan, kuten yksi vastaaja kirjoitti, ” Oman kunnan panos on hieno mahdollisuus erilaisille retkille huvipuistojen ja muiden retkien keskellä. Hyvän luokkaretken ei tarvitse aina olla matka pitkälle suurella rahalla.”

4.4.4 Ruusuja / risuja / kehittämisehdotuksia

Luokkaretkitapahtuma koettiin onnistuneeksi ja positiivista palautetta tuli paljon. Näytelmästä pidettiin, mutta kielenkäyttöä monet pitivät liian rajuna. Useat vastaajat kirjoittivat: ”olisiko kielenkäyttöä voinut siistiä, koska yleisö oli niin nuorta” tai ”eskarilaiset jauhoivat rumia sanoja seuraavina päivinä.” Satumetsästä pitivät eniten eskarilaiset ja heidän mielestään ”Satumetsä ihana mutta olisimme halunneet ihan rauhassa tutustua kasveihin ja mennä monta kertaa reitin läpi. Nyt vähän kiireen tuntua, kun ”isot” tulivat niin vauhdilla...” Seikkailumetsään toivottiin tehtävämönistettä, joka olisi hillinnyt kiirettä. Aikataulutus koettiin jossain tapauksessa ongelmaksi, kun piti odottaa traktorikydytystä, koska ” pienet ei malta odottaa vuoroaan.” Maatilan vierailukohteisiin toivottiin enemmän ”maatilaelämää” eikä vain käyntejä navettaan tai sikalaan.

5 POHDINTAA

Ympäristö- ja luonnontiedon esiopetuksella pystytään parhaiten luomaan positiivista kuvaa maaseudusta sekä vaikutetaan lasten- ja nuorten ympäristöasenteisiin. Erilaisilla tapahtumilla voidaan saada luontoelämyksiä ja samalla mainostetaan maaseudun mahdollisuuksia. Kyselyn toiveiden pohjalta toteutettu luokkaretki vastasi hyvin asetettuun tavoitteeseen. Hankkeen tarjoama lapsilähtöinen ytimekäs paketti onnistui kerätyn palautteen mukaan loistavasti. Runsas osanottajamäärä vahvisti myös osaltaan käsitystä, että myös tämäntyyppiselle luokkaretkelle on maakunnassa tilausta.

Päiväkodeilla ja kouluilla ei ole aina mahdollisuutta opiskella ja liikkua luonnossa, siksi meidän sedulaisina tulee tarjota yhteistyötä alueemme esiopetukselle. Vienolan (2000) tutkimuksen mukaan ympäristökasvatuksen tulosten päättelemisen lyhyen ajan sisällä on vaikeaa, mutta hän toteaa tutkimuksessaan ympäristökokemusten hankkimisen kasvattavan ympäristöherkkyyttä. Heikkilän ja Pukkilan (1999) tutkimuksen mukaan toiminnallisella ja elämyksellisellä ympäristökasvatuksella voidaan vaikuttaa oppilaiden ympäristöasenteisiin, ja siksi ympäristöasioiden opetusta tulee kehittää luontevaksi osaksi jokapäiväistä toimintaa. YK:n kestävän kehityksen vuosikymmen lähenee loppuaan. Paljon on tehty mutta tekemistä riittää vielä tulevillekin vuosille. Kestävän kehityksen toiminta tulee saada vielä enemmän sanoista teoiksi.

Tapahtuma sai runsaasti myönteistä julkisuutta eri medioissa. Maaseudun tulevaisuus ja Lapsen maailma lehdet käsittelivät tapahtumaa positiivisesti artikkeleissaan ja Maaseudun tulevaisuus jopa etusivullaan. (Lensu 2009; Katajarinne 2009). Lisäksi pääsimme esille aamu tv:n sanomalehtikatsauksessa.

Saatujen palautteiden mukaan seuraavassa luokkaretkitapahtumassa tulee osallistujien määrää rajoittaa tai opistonmäen toimintaa kehittää. Liiallinen odottaminen ennen seikkailumetsää tai traktorikyyditystä muodostui ongelmaksi. Seikkailumetsässä olisi hyvä olla kirjallisia tehtäviä, jotka pakottaisivat keskittymään enemmän

tehtävien suorittamiseen. Vastaukset toimitettiin kouluilla tai päiväkodeissa käytävän palautekeskustelun pohjana.

Toteutettu hanke innostaa meitä jatkamaan hyväksi havaitun luokkaretkitapahtuman kehittämisessä. Tapahtumasta pitää tehdä jokavuotinen perinne. Luoman kulttuuripaikka hankkeen kanssa on syksyn ohjelmistoon suunniteltu ”Kirja avautuu luonnossa”- tapahtuma koulutilan laavun ympäristöön. Toiveissa ollut joulu-korttikuvaus porsaiden kanssa pitää myös järjestää.

LÄHTEET

- Cantell, H. & Larna, R. 2006. Ympäristövastuullisuus nuorten sanoissa ja teoissa. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A1:2006.
- Cantell, H. (toim.). 2004. Ympäristökasvatuksen tavoitteita ja sisältöjä. Teoksessa Cantel, H.(toim.) Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS kustannus.
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2000. 2000. Opetushallitus. Helsinki. Yliopistopaino.
- Heikkilä, K. & Pukkila T. 1999. Kokea ymmärtää toimia 3-4 luokkalaisten ympäristöasenteiden muuttuminen ympäristökasvatuskokeilun aikana, Pro gradu tutkielma 207s 28 liitesivua kasvatustiede 1999 Turun yliopisto. Julkaisematon.
- Heinonen, T. 2008. Ympäristökasvatuksen käsitteiden määritelmäluonnos hankeraportti. Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus Oy
- Heinonen, V. 1989. Kasvatustieteen perusteet. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.
- Hippi, S. 2003. Ympäristökasvatusselvitys Etelä-Pohjanmaan perusteilla ja harrastusjärjestöissä 2003, Länsisuomen ympäristökeskuksen moniste 111/2004.
- Idman, M & Andstén, J. 2008. Pois poteroista seikkailukasvatuksen erikoisammattitutkinnon tarpeellisuus ja suomalaisen seikkailukasvatuksen työnkuva. opinnäyte 2008. Julkaisematon.
- Jeronen, E. & Kaikkonen, M. 2001. Ympäristökasvatuksen kokonaisuuden tavoitteet ja sisällöt arvioinnin kehittämisen tukena. Teoksessa Jeronen E. & M. Kaikkonen (toim.). Ympäristötietoisuuden näkökulmia eri tieteenaloilta. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan selosteita ja katsauksia 3.
- Kaasinen, A. 2009. Kasvilajien tunnistaminen, oppiminen ja opettaminen yleissivistävän koulutuksen näkökulmasta. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-4987-3>, Helsingin yliopisto, käyttäytymistieteellinen tiedekunta, soveltavan kasvatustieteen laitos.
- Katajarinne, R. 2009. Lapsen maailma. 6-7. 23
- Kestävää kehitystä edistävän kasvatuksen ja koulutuksen strategia ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2006 – 2014, kestävän kehityksen toimikunnan koulutusjaosto.

- Kokljuschkin, M. 1999. Seikkailuun varhaiskasvatuksen seikkailukirja. Tampere. Tammer-paino Oy.
- Koski-Lammi T. 2008. Luontotalot koulujen ympäristökasvatuksen tukena. Espoon ympäristökeskus.
- Lahti L. 2000. Ympäristökasvatuksen sekä ympäristökasvatuksen ja luonnontiedon merkityseroista Leena K. Lahti. Teoksessa Opettajatiedon kipinöitä, kirjoituksia pedagogiikasta. Toimittaneet Jorma Enkerberg, Pertti Väisänen ja Erkki Savolainen. Joensuun yliopiston Savonlinnan opettajankoulutuslaitos. Joensuu. Joensuun yliopistopaino.
- Lensu, H. 2009. Maaseudun tulevaisuus 51. 4.5.2009. 12
- Luoman kulttuuripaikka-hanke. Taistelu noitakivestä. Verkkojulkaisu. viitattu 17.7.2009. Saatavuus.
<http://www.netikka.net/luomankulttuuripaikka/ajankohtaista.htm>
- Nordström H. 2004. Ympäristökasvatuksen toimintamalleja. Teoksessa Cantel, H.(toim.) Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS kustannus.
- Nykänen R, Kinnunen J. 1992 Taivaan merkit pienten lasten ympäristökasvatus. Mannerheimin lastensuojeluliitto.
- Risku-Norja, H. 2007. Maalle oppimaan. Kestävää kehitystä koulujen ja lähimaatilojen yhteistyönä. MTT, tietohallinto Jokioinen. Vammala. Vammalan kirjapaino Oy.
- Rohweder, L & Virtanen A. (Toim) 2008. Kohti kestävästä kehitystä, pedagoginen lähestymistapa. Opetusministeriön julkaisuja 2008:3 Yliopistopaino
- Salonen, K. 2009. Maaseudun tulevaisuus. 51. 4.5.2009. 1
- Siltala, H & Kaivola, T. 2003. Ruoan reitti- Maaseutulähtöisen ympäristökasvatuksen kehittämishanke. Ympäristökasvatus Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 887 Gummerus kirjapaino OY: Saarijärvi.
- Tani, S. 2008. Rohweder, L & Virtanen A. (Toim) 2008. Kohti kestävästä kehitystä, pedagoginen lähestymistapa. Opetusministeriön julkaisuja 2008:3 Yliopistopaino
- Tapola, K. 2002. Kivikauppaa ja ketunleipiä. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tapola, K. 2003. Konnanmontulle hyvä kyyti. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

- Tapola, K. 2005. Jääpuikkoja ja jälkiä lumessa. Helsinki. Kustannus-osakeyhtiö Tammi.
- Telemäki, M. 1998b. Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka. Teoksessa Elämän seikkailu. Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin Suomessa. Toimittanut Timo Lehtonen. Jyväskylä. Atena Kustannus Oy.
- Vienola V. 2000. Opettajatiedon kipinöitä, kirjoituksia pedagogiikasta. Toimittaneet Jorma Enkerberg, Pertti Väisänen ja Erkki Savolainen. Kokemuksia päiväkodin ympäristökasvatuksesta. Vuokko Vienola Joensuun yliopiston Savonlinnan opettajankoulutuslaitos, Joensuu. Joensuun yliopistopaino.
- Vienola, V. 2005. Kasvatustieteenpäivät 2005 verkkojulkaisu. Saatavissa. <http://urn.fi/URN:ISBN:951-39-2384-3>
- Willamo, R. 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Luonto ja ei-luonto. Teoksessa Cantel, H.(toim.) Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS kustannus.
- Wolff, L-A. 2004. Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys 1960-luvulta nykypäivään, Teoksessa Cantel, H.(toim.) Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS kustannus.
- Ympäristökasvatuksen abc, Verkkojulkaisu. Viitattu 20.5.2009. Saatavuus. <http://www.vihrealippu.fi/pages/273.php>
- Åhlberg, M. 2003. Tutkimus ympäristökasvatuksen, leirikoulutoiminnan ja yleisemminkin kestävästä kehityksestä edistävän kasvatuksen laadun varmistajana ja kehittäjänä. Ympäristökasvatus Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 887. Saarijärvi. Gummerus kirjapaino OY.

LIITTEET**Kysely Ilmajoen päiväkodeille luontokasvatusyhteistyöstä SEDU:n kanssa.**

Olen Pekka Levonen Ilmajoelta, työskentelen Seinäjoen koulutuskeskus SEDU:ssa ammatillisten aineiden opettajana. (Entinen Ilmajoen maatalousoppilaitos, IMO) Opiskelen Seinäjoen ammattikorkeakoulun maa- ja metsätalouden yksikössä AMK-agrologiksi, ympäristö- opintoja painottaen. Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää luontokasvatuksen yhteistyötä päivähoiton kanssa. Työni on osa Luoman kulttuuripaikka- hanketta. Kyselyssä käytän SEDU-lyhennettä Koulutuskeskus Sedu, Ilmajoki, Ilmajoentie: stä. **Palautathan vastauksesi 10.2.2009 mennessä mukana olevalla palautuskirjekuorella.**

1. Toteutetaanko päiväkodissanne luonto- ja ympäristökasvatusta? Miten?

2. Oletteko käyttäneet SEDU:n tarjoamia maatalan- tutustumispäiviä?

3. Jos olette käyneet SEDU:n maatala-päivillä, mitä kehitettävää/säilytettävää niissä on ollut?

4. Minkä Kouluarvosanan antaisitte tutustumispäivästä? asteikolla 4 – 10 _____

5. Mitä SEDU voisi tarjota luonto- ja ympäristökasvatuksen tueksi?

- a) Ohjatut tutustumispäivät maatalan elämään.
- b) Luontoaiheinen ohjattu saturetki.
- c) Luontopolku, kasvintunnistamisineen itsenäisesti käytettäväksi.
- d) Metsälaavu itsenäisesti käytettäväksi.
- e) Puutarha / kasvimaat / viljelykasvit
- f) Muuta mitä?

6. Mikä ajankohta olisi sopivin ohjatuille tapahtumille?

7. Mitä SEDU:n kohteista pidätte mielenkiintoisimpina, tärkeysjärjestyksessä?

Kotieläimet

Maatalouskoneet

Metsä

Viljelykasvit

Puutarha

8. Mitä mahdollisia hankaluuksia näette yhteistyön esteeksi?

9. Mitä erityistä meidän tulisi ottaa huomioon suunnitellessamme palveluja päiväkotien käyttöön?

9. Sana vapaa, toiveita.

Kiitos!

Hyvät opettajat ja oppilaat, jotka osallistuite järjestämäämme luokkaretkitapahtumaan Ilmajoella

27. - 29.4.2009 välisenä aikana!

Olisitteko ystävällisiä ja vastaisitte alla oleviin kysymyksiin ja lähettäisitte vastaukset palautuskuoressa meille 15.5.2009.

1. Vastasiko päivä odotuksianne? Oliko ohjelma teidän ryhmällemme sopiva?

2. Mikä oli päivän parasta antia (näytelmä, satumetsä vai tutustuminen maatalan elämään)?

3. Jos vastaavia, maksuttomia luokkaretki-tapahtumia järjestetään jatkossakin, oletko halukas osallistumaan? Miksi osallistuisit/miksi et?

4. Ruusuja / risuja / kehittämisehdotuksia?

Kiitos osallistumisesta ja hyvää kesää kaikille!

toivoo: Luoman kulttuuripaikka-hanke & yhteistyökumppanit

